

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم اجتماعی و روانشناسی، گروه ارتباطات
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: تحقیق در ارتباطات

عنوان:

**بررسی مضامین تساوی طلبانه جنسیتی
در فیلم های تهمینه میلانی**

استاد راهنما:

دکتر تژا میرفخرایی

استاد مشاور:

دکتر حوریه دهقانشاد

پژوهشگر:

توران رنجبر

پاییز ۱۳۹۰

تقدیم به مادر عزیزم
به پاس محبت هایت
تو را ارج می نهم و این
ناچیزترین را
تقدیمت می دارم

تقدیر و تشکر

بدین وسیله از زحمات اساتید ارجمند
جناب آقای دکتر تژا میرفخرایی در
مقام استاد راهنما و سرکار خانم دکتر
حوریه دهقانشاد در مقام استاد مشاور،
که با رهنمودهای بی دریغ شان مرا
در تهیه این رساله یاری نمودند صمیمانه
سپاسگزارم .

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب توران رنجبر دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۷۰۰۰۶۵۸۰۰ در رشته ارتباطات - تحقیق در ارتباطات در تاریخ ۱۳۹۰/۱۰/۷ از پایان نامه خود تحت عنوان " بررسی مضامین تساوی طلبانه جنسیتی در فیلم های تهمینه میلانی " با کسب نمره ۱۹/۵۰ و درجه عالی نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

اعضای هیئت راعضا

نام و نام خانوادگی : توران رنجبر
تاریخ و امضاء
۹۱/۷/۱۰

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۰/۱۰/۷

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم توران رنجبر از پایان نامه خود دفاع نموده

و با نمره ۱۹/۵۰ به حروف نوزده و نیم و با درجه عالی مورد تصویب قرار

گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات
۲	مقدمه
۳	۱-۱ بیان مسئله
۴	۲-۱ اهداف تحقیق
۴	۳-۱ اهمیت موضوع
۶	۴-۱ سؤالات تحقیق
۷	۵-۱ متغیرها
۹	۶-۱ روش تحقیق
۹	۷-۱ جامعه آماری و حجم نمونه
	فصل دوم: مطالعات نظری
۱۱	مقدمه
۱۲	۱-۲ مفهوم فمینیسم
۱۴	۲-۲ گرایش های فمینیستی در دوران معاصر
۱۴	۱-۲-۲ فمینیسم لیبرال
۱۶	۲-۲-۲ فمینیسم رادیکال
۱۷	۳-۲-۲ فمینیسم مارکسیست
۱۸	۴-۲-۲ فمینیست های سوسیالیست
۱۹	۵-۲-۲ فمینیسم روانکاوانه

- ۲۰ ۶-۲-۲ فمینیسم پست مدرن
- ۲۱ ۳-۲ مضامین مرتبط با موضوع تحقیق: تساوی
- ۲۳ ۱-۳-۲ حقوق برابر
- ۲۶ ۲-۳-۲ جنسیت و باز تولید برابر سالاری
- ۲۷ ۳-۳-۲ سرمایه داری، مرد سالاری و تفکیک شغل بر اساس جنس
- ۲۹ ۴-۲ نظریه های ارتباطی
- ۲۹ ۱-۴-۲ فلسفه ارتباطی سینما
- ۳۲ ۲-۴-۲ تئوری فمینیستی فیلم و سینما
- ۳۴ ۳-۴-۲ فیلم و نقش های جنسیتی
- ۴۱ ۴-۴-۲ نظریه بازنمایی
- ۴۴ ۵-۴-۲ خود و دیگری
- ۴۵ ۶-۴-۲ رسانه ها و اجتماعی شدن
- ۴۷ ۷-۴-۲ گفتمان پدر سالاری: بازنمایی جنسیت در رسانه
- ۴۹ ۵-۲ تاریخچه و ادبیات موضوع و چارچوب نظری
- ۴۹ ۱-۵-۲ دوره میان دو جنگ یا پیروزی فمینیسم زنانه
- ۴۹ ۲-۵-۲ زن حق رأی می خواهد: (تاریخچه حق رأی زنان)
- ۵۱ ۳-۵-۲ دوره پس از جنگ یا حد و مرز حقوق
- ۵۳ ۴-۵-۲ قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد کنفرانس جهانی سال جهانی زنان
مکزیکوسیتی ۱۹۷۵
- ۵۷ ۵-۵-۲ حقوق تابعیتی برابر
- ۵۸ ۶-۵-۲ رفع تبعیض نسبت به زنان و حق کار
- ۵۸ ۷-۵-۲ خشونت نسبت به زنان
- ۵۹ ۸-۵-۲ برابری در فیلم های زنانه جهان

- ۶۲ ظهور زنان کارگردان در سینمای ایران: ۹-۵-۲
- ۶۵ بیوگرافی تهیمنه میلانی ۱۰-۵-۲
- ۶۶ فیلم های تهیمنه میلانی ۱۱-۵-۲
- ۷۳ پیشینه تحقیق ۱۲-۵-۲
- ۷۷ چارچوب نظری تحقیق ۱۳-۵-۲

فصل سوم: روش تحقیق

- ۸۰ روش تحقیق ۱-۳
- ۸۰ ۱-۱-۳-۱ تحلیل محتوا:
- ۸۲ ۲-۱-۳ ویژگی های تحلیل محتوا
- ۸۵ ۳-۱-۳ شرایط تحقق تحلیل محتوا
- ۸۶ ۴-۱-۳ مراحل انجام تحلیل محتوا
- ۸۷ ۵-۱-۳ پایایی و روایی تحقیق
- ۸۹ ۶-۱-۳ جامعه آماری
-
- ۸۹ ۷-۱-۳ روش نمونه گیری و حجم نمونه
-
- ۹۰ ۲-۳ نشانه شناسی
- ۹۱ ۱-۲-۳ رمز ها و نشانه ها در سینما
-
- ۹۱ ۲-۲-۳ راوی و روایت
- ۹۲ ۳-۲-۳ روایت و سینمای روایی
- ۹۴ ۳-۳ تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

فصل چهارم: یافته های تحقیق

- ۱۰۳ مقدمه

۱۰۴	۱-۴: بخش اول: توصیف یافته ها
۱۲۶	۲-۴: توصیف یافته ها بر اساس تفکیک جنسیت
.....
۱۳۶	۳-۴: تحلیل داده ها
۱۷۳	۴-۴: تحلیل کیفی
		فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۸۵	۱-۵: نتیجه گیری
۱۹۸	۲-۵: محدودیت ها و مشکلات تحقیق
۱۹۸	۳-۵: پیشنهادهای برگرفته از تحقیق
۱۹۹	فهرست منابع
۲۰۴	پیوست ها
۲۲۳	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۰۴	جدول شماره (۱-۴): توزیع فراوانی بر حسب نام فیلم
۱۰۵	جدول شماره (۲-۴): توزیع فراوانی بر حسب جنسیت
۱۰۶	جدول شماره (۳-۴): توزیع فراوانی بر حسب سن
۱۰۷	جدول شماره (۴-۴): توزیع فراوانی بر حسب نوع شخصیت
۱۰۸	جدول شماره (۵-۴): توزیع فراوانی بر حسب شغل
۱۰۹	جدول شماره (۶-۴): توزیع فراوانی بر حسب موقعیت تحصیلی
۱۱۰	جدول شماره (۷-۴): توزیع فراوانی بر حسب پوشش
۱۱۱	جدول شماره (۸-۴): توزیع فراوانی بر حسب نوع شخصیت از لحاظ سلطه
۱۱۲	جدول شماره (۹-۴): توزیع فراوانی بر حسب میزان استفاده از محصولات فرهنگی
۱۱۳	جدول شماره (۱۰-۴): توزیع فراوانی بر حسب میزان مهارت
۱۱۴	جدول شماره (۱۱-۴): توزیع فراوانی بر حسب وضعیت اقتصادی
۱۱۵	جدول شماره (۱۲-۴): توزیع فراوانی بر حسب پایبندی به قانونی
۱۱۶	جدول شماره (۱۳-۴): توزیع فراوانی بر حسب نام فیلم
۱۱۷	جدول شماره (۱۴-۴): توزیع فراوانی بر حسب وجود خشونت
۱۱۸	جدول شماره (۱۵-۴): توزیع فراوانی بر حسب اشکال خشونت
۱۱۹	جدول شماره (۱۶-۴): توزیع فراوانی بر حسب جنسیت عامل خشونت
۱۲۰	جدول شماره (۱۷-۴): توزیع فراوانی بر حسب عامل خشونت علیه زن
۱۲۱	جدول شماره (۱۸-۴): توزیع فراوانی بر حسب واکنش زن به خشونت
۱۲۲	جدول شماره (۱۹-۴): توزیع فراوانی بر حسب موضوع دیالوگ زن
۱۲۳	جدول شماره (۲۰-۴): توزیع فراوانی بر حسب مکان فیلم برداری

- جدول شماره (۲۱-۴): توزیع فراوانی بر حسب سکناس وجود زن ۱۲۴
- جدول شماره (۲۲-۴): توزیع فراوانی بر حسب نوع رابطه زن و مرد ۱۲۵
- جدول شماره (۲۳-۴): توزیع فراوانی فیلم ها بر حسب جنسیت ۱۲۶
- جدول شماره (۲۴-۴): توزیع فراوانی سن بر حسب جنسیت ۱۲۷
- جدول شماره (۲۵-۴): توزیع فراوانی نوع شخصیت بر حسب جنسیت ۱۲۸
- جدول شماره (۲۶-۴): توزیع فراوانی شغل بر حسب جنسیت ۱۲۹
- جدول شماره (۲۷-۴): توزیع فراوانی موقعیت تحصیلی بر حسب جنسیت ۱۳۰
- جدول شماره (۲۸-۴): توزیع فراوانی نوع شخصیت از لحاظ سلطه بر حسب جنسیت ۱۳۱
- جدول شماره (۲۹-۴): توزیع فراوانی میزان استفاده از محصولات فرهنگی بر حسب جنسیت ۱۳۲
- جدول شماره (۳۰-۴): توزیع فراوانی میزان مهارت بر حسب جنسیت ۱۳۳
- جدول شماره (۳۱-۴): توزیع فراوانی وضعیت اقتصادی بر حسب جنسیت ۱۳۴
- جدول شماره (۳۲-۴): توزیع فراوانی پایبندی به قوانین بر حسب جنسیت ۱۳۵
- جدول توافقی شماره (۳۳-۴) رابطه بین نوع شخصیت و جنسیت ۱۳۶
- جدول توافقی شماره (۳۴-۴) رابطه بین نوع شخصیت و سن ۱۳۸
- جدول توافقی شماره (۳۵-۴) رابطه بین شغل و جنسیت ۱۴۰
- جدول توافقی شماره (۳۶-۴) رابطه بین نوع شخصیت و موقعیت تحصیلی ۱۴۲
- جدول توافقی شماره (۳۷-۴) رابطه بین موقعیت تحصیلی و جنسیت ۱۴۴
- جدول توافقی شماره (۳۸-۴) رابطه بین پوشش و موقعیت تحصیلی ۱۴۶
- جدول توافقی شماره (۳۹-۴): رابطه بین نوع شخصیت از لحاظ سلطه و موقعیت تحصیلی ۱۴۷
- جدول توافقی شماره (۴۰-۴) رابطه بین نوع شخصیت از لحاظ سلطه و شغل ۱۴۹
- جدول توافقی شماره (۴۱-۴) رابطه بین میزان استفاده از محصولات فرهنگی و جنسیت ۱۵۱
- جدول توافقی شماره (۴۲-۴) رابطه بین میزان استفاده از محصولات فرهنگی و نوع شخصیت از لحاظ سلطه ۱۵۳

- جدول توافقی شماره (۴-۴۳) رابطه بین میزان مهارت و نوع شخصیت از لحاظ سلطه ۱۵۵
- جدول توافقی شماره (۴-۴۴) رابطه بین وضعیت اقتصادی و جنسیت ۱۵۷
- جدول توافقی شماره (۴-۴۵) رابطه بین وضعیت اقتصادی و نوع شخصیت از لحاظ سلطه ۱۵۹
- جدول توافقی شماره (۴-۴۶) رابطه بین وضعیت اقتصادی و نوع شخصیت ۱۶۱
- جدول توافقی شماره (۴-۴۷) رابطه بین پایبندی به قوانین و جنسیت ۱۶۳
- جدول توافقی شماره (۴-۴۸) رابطه بین پایبندی به قوانین و نوع شخصیت از لحاظ سلطه ۱۶۵
- جدول توافقی شماره (۴-۴۹) رابطه بین وجود خشونت و سکانس وجود زن ۱۶۷
- جدول توافقی شماره (۴-۵۰) رابطه بین موضوع دیالوگ زن و مکان فیلم برداری ۱۶۹
- جدول توافقی شماره (۴-۵۱) رابطه بین نوع رابطه زن و مرد و مکان فیلم برداری ۱۷۱

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار شماره (۴-۱): توزیع فراوانی بر حسب نام فیلم.....	۱۰۴
نمودار شماره (۴-۲): توزیع فراوانی بر حسب جنسیت.....	۱۰۵
نمودار شماره (۴-۳): توزیع فراوانی بر حسب سن.....	۱۰۶
نمودار شماره (۴-۴): توزیع فراوانی بر حسب نوع شخصیت.....	۱۰۷
نمودار شماره (۴-۵): توزیع فراوانی بر حسب شغل.....	۱۰۸
نمودار شماره (۴-۶): توزیع فراوانی بر حسب موقعیت تحصیلی.....	۱۰۹
نمودار شماره (۴-۷): توزیع فراوانی بر حسب پوشش.....	۱۱۰
نمودار شماره (۴-۸): توزیع فراوانی بر حسب نوع شخصیت از لحاظ سلطه.....	۱۱۱
نمودار شماره (۴-۹): توزیع فراوانی بر حسب میزان استفاده از محصولات فرهنگی.....	۱۱۲
نمودار شماره (۴-۱۰): توزیع فراوانی بر حسب میزان مهارت.....	۱۱۳
نمودار شماره (۴-۱۱): توزیع فراوانی بر حسب وضعیت اقتصادی.....	۱۱۴
نمودار شماره (۴-۱۲): توزیع فراوانی بر حسب ارزش های قانونی.....	۱۱۵
نمودار شماره (۴-۱۳): توزیع فراوانی بر حسب نام فیلم.....	۱۱۶
نمودار شماره (۴-۱۴): توزیع فراوانی بر حسب وجود خشونت.....	۱۱۷
نمودار شماره (۴-۱۵): توزیع فراوانی بر حسب اشکال خشونت.....	۱۱۸
نمودار شماره (۴-۱۶): توزیع فراوانی بر حسب جنسیت عامل خشونت.....	۱۱۹
نمودار شماره (۴-۱۷): توزیع فراوانی بر حسب عامل خشونت علیه زن.....	۱۲۰
نمودار شماره (۴-۱۸): توزیع فراوانی بر حسب واکنش زن به خشونت.....	۱۲۱
نمودار شماره (۴-۱۹): توزیع فراوانی بر حسب موضوع دیالوگ زن.....	۱۲۲
نمودار شماره (۴-۲۰): توزیع فراوانی بر حسب مکان فیلم برداری.....	۱۲۳
نمودار شماره (۴-۲۱): توزیع فراوانی بر حسب سکانس وجود زن.....	۱۲۴

- نمودار شماره (۴-۲۲): توزیع فراوانی بر حسب نوع رابطه زن و مرد ۱۲۵
- نمودار شماره (۴-۲۳): توزیع فراوانی نام فیلم بر حسب جنسیت ۱۲۶
- نمودار شماره (۴-۲۴): توزیع فراوانی سن ۱۲۷
- نمودار شماره (۴-۲۵): توزیع فراوانی نوع شخصیت ۱۲۸
- نمودار شماره (۴-۲۶): توزیع فراوانی شغل بر حسب جنسیت ۱۲۹
- نمودار شماره (۴-۲۷): توزیع فراوانی موقعیت تحصیلی بر حسب جنسیت ۱۳۰
- نمودار شماره (۴-۲۸): توزیع فراوانی نوع شخصیت از لحاظ سلطه بر حسب جنسیت ۱۳۱
- نمودار شماره (۴-۲۹): توزیع فراوانی میزان استفاده از محصولات فرهنگی بر حسب جنسیت ۱۳۲
- نمودار شماره (۴-۳۰): توزیع فراوانی میزان مهارت بر حسب جنسیت ۱۳۳
- نمودار شماره (۴-۳۱): توزیع فراوانی وضعیت اقتصادی بر حسب جنسیت ۱۳۴
- نمودار شماره (۴-۳۲): توزیع فراوانی ارزش های قانونی بر حسب جنسیت ۱۳۵

چکیده

فیلم یکی از بهترین ابزارها برای شناخت شرایط فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه است و با مطالعه آن می توان به ایدئولوژیها و باورها و سنن حاکم بر آن آشنا شد و مطلوب و نامطلوب جامعه را شناخت. در این میان بررسی فیلم هایی با کارگردانی زنان می تواند مسائل جنسیتی پرداخته که معمولاً "چون در اقلیت هستند، کمتر مورد توجه قرار گرفته است اما از قدرت تأثیر گذاری بالای این نوع فیلم ها در ساخت و شکل دهی فرهنگ دو جنس زن و مرد نمی توان چشم پوشی کرد. بررسی برابری جنسیتی فیلم های تهمینه میلانی به عنوان موضوع این تحقیق دیدگاهی که راجع به زنان وجود دارد و تصویری که از زن ارائه می دهد و شکستن کلیشه های جنسیتی که از طرق مختلف نشان می دهد و زن مطلوب را خلاف آنچه در آثار دیگر سینمایی می باشد به نمایش می گذارد. برای دستیابی به این اهداف از نظریات لورا مالوی، استوارت هال، تاجمن جهت استفاده از موضوعاتی همچون: لذت بصری، فمینیست و سینما، خود و دیگری، جامعه مرد سالار و فنای نمادین زنان شرح داده خواهد شد. در این پایان نامه مسائل فوق از طریق تحلیل محتوای کمی و کیفی با بررسی جامعه آماری که همان فیلم های میلانی است و با روش نمونه گیری غیراحتمالی هدفمند بررسی خواهد شد و نهایتاً از طریق جداول یک بعدی و دو بعدی و رابطه معنی داری بین مقوله ها به این نتایج رسیده است:

اولین نتیجه: مضامین تساوی طلبانه را از طریق متفاوت نبودن زن و مرد از نظر تحصیلات، مهارتهای آنها و میزان استفاده از محصولات فرهنگی و دیالوگ های زنان بیان شده است و همینطور از طریق نشان دادن اکثر صحنه ها زن را در بیرون از منزل و در حال انجام دادن فعالیتهای مشترک با مردان را نشان می دهد.

دومین نتیجه: کارگردان نتوانسته برابری بین زن و مرد را در فیلم هایش رعایت کند و در واقع زن ها را خودی و مثبت و مردها غیر خودی و منفی معرفی می کند این مسئله با توجه به اینکه تعداد سکانس های بدون زن بسیار کم است و ارزشهای اخلاقی و قانونی را در اکثر اوقات مردان رعایت نمی کنند و مرد را عامل خشونت می داند و تمامی قهرمان های داستان زن و ضد قهرمانان در اکثر صحنه ها مرد نشان داده می شود.

نتیجه سوم: گرایشهای فکری میلانی از اولین فیلم تا فیلم های اخیرش تغییر نکرده و همچنان بدنبال برابری حقوق زن و مرد و رسیدن به اعتدال در جامعه است؛ این مسئله را با نشان دادن اشتراکات پیامی و مضمونی در تمامی فیلم ها مورد تحلیل و توصیف قرار داده شده است.

فصل اول

کلیات

مقدمه

در سالهای پس از انقلاب اسلامی ۵۷ در ایران مسأله ی مشارکت زنان در عرصه های مختلف اجتماعی و سیاسی و فرهنگی و پذیرفتن مسئولیتها از مباحث مهم تلقی می شود. از جمله چگونگی حضور زن در سینما نیز از این قبیل مباحث مهم است. تلاش گسترده و بی وقفه ی زنان ایرانی برای حضور و مشارکت در تمامی فعالیتهای اجتماعی و ورود به زمینه هایی که تا پیش از این غیر قابل دسترسی بوده است (هر چند به صورت نوعی واکنش) حائز اهمیت است. سینمای ایران که خود از عرصه های مهم و جدید در تغییرات اجتماعی و فرهنگی است یکی از بارزترین عرصه های ورود هم مضامین زنانه و هم کنشگران زن ایرانی است. تا آنجا که بررسی تاریخی نشان می دهد؛ همانگونه با ورود بازیگران ایران به سینما با ماجراهای جدیدی رقم خورده است، تأثیرات متقابل این دو بر یکدیگر نیز موجب روشن شدن و ثبت حقایقی در سینمای ایران شده است. ورود به عرصه سینما سرانجام حرکت و رشد ذهنی زنان را برای فیلم سازی به دنبال داشته است که با وجود دوره های مختلف و متفاوت؛ اگر چه خیلی طول کشیده است اما امروز آرام آرام به عنوان واقعیتی چشمگیر شکل گرفته است.

از طرفی دیگر بالا رفتن سطح مشارکت اجتماعی و سیاسی زنان ایرانی و راه یابی آنان به مشاغل مختلف در جامعه؛ طرح خواستههایی برای احقاق حقوق زنان را در پی داشته که گاه رویکردی تساوی طلبانه جنسیتی در برخی موارد فرهنگی همراه شده است. این رویکرد در حوزه سینما و در حرفه فیلم سازی خود را بیشتر در عرصه های دیگر نشان داده است. با این ترتیب می توان گفت شکل گیری گونه هایی از نگرش تساوی طلبانه جنسیتی میان بخشی از زنان به علت دست نیافتن به همه حقوق خود از سویی دستمایه ای برای فیلم سازان زن شده است؛ و از سویی دیگر دامن زدن به این قضیه باعث طرح پدیده زنان فیلم سازی شد که به دنبال تساوی در جامعه ایران و برجسته شدن اهمیت و نقش آنان بودند. از جمله این فیلم سازان می توان از تهمنه میلانی نام برد که در ساخت فیلم هایش توجهی خاص به مسئله تساوی و اعتدال در جامعه را برای زنان داشته است. این پژوهش بر آن است که با تکیه بر مفهوم ارتباطی سینما به عنوان یک رسانه مهم و سیر تحول نگرش تهمنه میلانی، مضامین تساوی طلبانه جنسیتی را در قالب های فیلم وی، بررسی کند.

۱- بیان مسئله:

با مطالعه و طبقه بندی دیدگاههای نو که نظریه هایی درباره زن و سینما ارائه داده اند. نیز نمود مسئله برابری در سینما و چگونگی حضور زنان در آن به ویژه در آن دسته از فیلم هایی که با

کارگردانی میلانی تهیه شده اند، می توان رابطه ای میان اوضاع اجتماعی و سیاسی و فرهنگی ایران و نگرش تساوی طلبانه زن در ۲۰ سال گذشته را از طریق نحوه حضور زن ایرانی و مضامین تساوی طلبانه زن در فیلم های این کارگردان پی گرفت. بر این اساس مسأله اصلی این تحقیق بررسی مضامین تساوی طلبانه زنان در زمینه های مختلف و چگونگی انعکاس آن در فیلم های تهمینه میلانی است.

روشن است هر فیلمی که با موضوع زن یا درباره زنان یا بوسیله زنان ساخته می شود فیلمی با ساخت مضامین تساوی طلبانه جنسیتی نیست، چنانکه در ایران فیلم هایی است که اگر چه در مورد یا توسط زنان ساخته شده اند، اما همچون فیلم های غیر زنانه مشمول کلیشه های جنسیتی قرار می گیرند که زنان را از چشم اندازی مردانه دیده اند، به تصویر درآورده اند و در عین حال تفسیر کرده اند.

لازم به ذکر است در ابتدا نگارنده برآن بود مسأله اصلی تحقیق را بررسی مضامین فمینیستی در فیلم های میلانی را مورد توجه قرار دهد اما با مطالعه در زمینه شاخه های مختلف فمینیسم و مصاحبه ها و تحلیل هایی که منتقدان در مورد فیلم های ایشان انتشار داده اند، به نکات متفاوتی بیش از شباهت بین مضامین مورد نظر کارگردان و انعکاس آن در فیلم هایشان در مقایسه با مضامین فمینیستی رسید.

۱-۲ اهداف تحقیق :

این تحقیق در پی آن است که چگونگی حضور زن و مضامین تساوی زن و مرد را با توجه به زمینه نظری و عملی آن در آثار تهمینه میلانی از طریق تحلیل فیلم های او نشان دهد. چنانکه گفته شد هدف این تحقیق اولاً "بررسی مضامین برابری در تمامی زمینه های قانونی، فرهنگی، اجتماعی و خانوادگی زنان در فیلمهایی است که توسط میلانی ساخته شده اند و مقایسه این مضامین در نظریه های ارتباطی و سینمایی جهت چگونه نشان دادن مضامین مذکور در فیلم های میلانی است و ثانیاً" دست یافتن به اینکه گرایشهای فکری کارگردان در طول دوران فیلم سازی اش بابت نشان دادن مسائل زنان و تساوی جنسیتی یکسان بوده و یا اینکه روش فکری او در این زمینه به طور کامل دگرگون شده است و در آخر وی تا چه اندازه مسأله برابری بین زن مرد را در فیلم هایش معتقد است؛ برای دست یافتن به این مهم نحوه نشان دادن شخصیت های اصلی فیلم مورد بازبینی قرار می گیرد. همچنین بررسی رابطه معنی دار بین متغیرهایی که مسأله تساوی را در فیلم های میلانی با اعداد و ارقام نشان خواهیم داد تا از این طریق بر اعتبار یافته های تحقیق افزوده کنیم؛ این بخش در تحلیل فیلم ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت. با استفاده از نظریاتی که در مورد تساوی وجود دارد و با مقایسه آنها با مباحثی که در فیلم های میلانی مورد توجه قرار داده شده است می توان به تفاوت و شباهتهایی در رابطه با موضوع تحقیق بدست آوریم.

۱-۳ اهمیت موضوع :

پژوهش درباره چگونگی مشارکت اجتماعی و سیاسی زنان ایران به طور مساوی و نیز وضعیت زنان در سینمای ایران و نسبت میان این دو از جمله ضرورت های مشهود در عرصه

ی تحقیقات اجتماعی فرهنگی است. این ضرورت وقتی به حوزه ارتباطات می آید به نحو مضاعفی مطرح می شود. نظریه پردازان فمینیست در حوزه ی فیلم معتقدند که زنان در سینما در بهترین حالت به عنوان موجوداتی که مرد نیستند به مثابه دیگری، به تصویر کشیده شده اند و زن به عنوان زن فی نفسه در فیلم ها حضور ندارند (مهدیزاده، ۱۳۸۷: ۴۵).

در واقع به باور آنها زن حتی روی صحنه نمایش هم نامرئی است. فیلم ها - حتی فیلم هایی که زن و زنانگی را حقیقی، طبیعی و جهانشمول نشان داده و آن را به تماشاگر بقبولانند: زنان چه در حاشیه فیلم باشند و چه در متن آن از تصاویر کلیشه ای مادران مهربان و مراقب، زنان زیبا و جذاب، زنان اغواگر، زنان گریان، ضعیف، زنان هیولالوش و خبیث و امثالهم بیرون نمی رود. نظریه پردازان فمینیست فیلم معتقدند فرهنگ مرد سالارانه با استفاده از ابزارهایی نظیر فیلم تلاش می کند تا لباس دلخواه خود را بر تصویر خاموش زن بپوشاند. زن ها در اغلب فیلم ها با بدن های اروتیزه شده موضوع نگاه خیره دوربین هستند که تنها برای مخاطب مرد لذت بصری ایجاد می کند. (همان، ۵۲)

این تصویر و تفسیر از چشم اندازی مذکر و برای چشمان مذکر بازنمایی می شوند. در ایران فیلم های زیادی در مورد زنان ساخته شده است. اما فیلم هایی که در مورد حقوق مساوی زنان در همه زمینه ها در ایران به نظر بعضی منتقدان هنوز در همان پله اول تلاش توقف کرده اند، اغلب آنها در نمایاندن تصویر زنی ستمدیده، خیانت دیده، قربانی و معترض به مردان و شرایط اجتماعی و حقوقی مذکر باقیمانده اند و هنوز موضوعاتی مانند پیچیدگی های ذهنی زن و بحران معرفتی و هویتی آن بسیار کم مطرح شده اند. (صائمی، ۱۳۸۷: ۱۰۲)

بعد از انقلاب سینمای زنان ایران بخشی جدیدی از سینما تأثیرگذار ایران شده است. سینمای زن، امروز دیگر به واسطه تلاش متکی به تفکر و اندیشه زنان سینماگر، یکی از مطرح ترین گونه های سینمای جهان است. امروز سینمای زنان ایران سینمای بالغی است، به طوری که کارگردان تا زن مطرحی دارد که غالباً فیلم هایشان همتراز فیلم های کارگردان جهانی، صدر نشین جشنواره های داخلی و خارجی است. لازم به ذکر است فیلم های میلانی در جشنواره جهانی بیشتر مورد استقبال قرار می گیرد.

تلاش محقق در این پژوهش اینست که اولاً "درک و روایت خود را از این تغییر و تبیین کنم و ثانیاً" بکوشد یک منبع مستند و معتبر از سینمای زنان ایرانی برای علاقه مندان سینمای ایران فراهم نماید. نقیصه قابل ملاحظه ای که به خصوص در حوزه دانشگاهی دیده می شود، فقدان پژوهشهای معتبر و مقاله های تخصصی درباره موضوع است، امید است که این پژوهش یک گام در راه گفتگوی فرهنگی به شمار آید.

۱-۴ سوالات تحقیق:

سوالات اصلی تحقیق عبارتند از:

- ۱-مظاهر یا نمادهای تساوی طلبانه جنسیتی در فیلم های تهمینه میلانی چیست؟
- ۲-آیا بین دیدگاههای میلانی و دیدگاههای رایج در نظریات برابری جنسیتی تفاوت وجود دارد

؟

- ۳- آیا تغییراتی در گرایشهای فکری میلانی در رابطه با مسئله زن بوجود آمده است؟ یا خیر؟
سوالات فرعی تحقیق که از لحاظ معنی داری مورد بررسی قرار گرفته است عبارتند از :
- ۱- آیا بین جنسیت و نوع شخصیت پردازی رابطه معنی داری وجود دارد؟
 - ۲- آیا بین سن و نوع شخصیت پردازی رابطه معنی داری وجود دارد؟
 - ۳- آیا بین جنسیت و شغل رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۴- آیا بین موقعیت تحصیلی و نوع شخصیت رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۵- آیا بین جنسیت و موقعیت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۶- آیا بین موقعیت تحصیلی و پوشش رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۷- آیا بین موقعیت تحصیلی و نوع شخصیت از لحاظ سلطه رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۸- آیا بین شغل و نوع شخصیت از لحاظ سلطه رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۹- آیا میان جنسیت و میزان استفاده از محصولات فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد؟
 - ۱۰- آیا میان نوع شخصیت از لحاظ سلطه و میزان استفاده از محصولات فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد؟

- ۱۱- آیا میان نوع شخصیت از لحاظ سلطه و میزان مهارت رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۲- آیا میان جنسیت و وضعیت اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۳- آیا میان نوع شخصیت از لحاظ سلطه و وضعیت اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۴- آیا میان نوع شخصیت و وضعیت اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۵- آیا میان جنسیت و ارزشهای قانونی رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۶- آیا میان نوع شخصیت از لحاظ سلطه و ارزش های قانونی رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۷- آیا میان سکانس وجود زن و وجود خشونت رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۸- آیا میان مکان فیلم برداری و موضوع دیالوگ زن رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۱۹- آیا میان مکان فیلمبرداری و نوع رابطه زن و مرد رابطه معناداری وجود دارد؟

۵-۱ متغیرها:

متغیرهای این تحقیق به شرح زیر است:

- مقوله هایی که بر اساس سکانس مورد بررسی قرار خواهد گرفت: نام فیلم: ۱- بچه های طلاق
 - ۲- دیگه چه خبر ۳- دوزن ۴- واکنش پنجم ۵- زن زیادی ۶- آتش بس وجود خشونت: ۱- دارد ۲- ندارد اشکال خشونت :
 - ۱- فرهنگی ۲- قانونی ۳- سیاسی ۴- فیزیکی یا بدنی ۵- روانی ۶- جنسی جنسیت عامل خشونت: ۱- مرد ۲- زن عامل خشونت علیه زن :
 - ۱- تبعیض قانونی ۲- اجتماعی ۳- اقتصادی ۴- فرهنگی ۵- سیاسی ۶- روانی ۷-
- نامشخص